

http://www.nabu.com.ua/ukr/press_centр/news/86159/

1. Banky`гы perestaly` vydavat` y`potechnnye kredy`ты [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://potok.ua/buznes-ekonomuka/35520>

2. Dolya beznalny`chnnyh raschetov uvely`chy`tsya v 2014 godu do 25% / Putevody`tel` v my`re ly`chnnyh fy`nansov [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://www.prostobank.ua/plastikovye_karty/novosti/dolya_beznalichnyh_raschetov_ uvelichitsya_v_2014_godu_do_25_eksperty

3. Kak sy`tuacy`ya v Krymu povly`yaet na bankovskuyu sy`stemu Ukray`ny? [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://www.prostobankir.com.ua/video/kak_situatsiya_v_krymu_povliyaet_na_bank_ ovskuyu_sistemu_ukr

4. Kornyejev V.V. Bankivs`ki poslugy` na kredy`tnomu ry`nku Ukrayiny` : ocinka vy`kory`stannya pozy`kovy`x resursiv / V.V. Kornyejev // Ukrayins`ky`j socium. – 2012. – # 3 (42). – S. 97-104.

5. Obzor rynku kredy`tovany`ya naseleny`ya za 2009 god [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://www.prostobank.ua/potrebitelskie_kredity/stati/ obzor_rynka_kreditovaniya_naseleniya_za_2009_god

6. Sajt Derzhavnoyi sluzhby` staty`sty`ky` Ukrayiny` [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://ukrstat.gov.ua/>

7. Sajt Nacional`nogo banku Ukrayiny` [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://www.bank.gov.ua/>

8. Skol`ko problemny`x kredy`tov v Ukray`ne [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/okhrimenko/518ac671>

9. Chastka spozhy`vchy`x kredy`tiv v kredy`tnomu portfeli bankiv prodovzhuye zrostaty` [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu: http://www.nabu.com.ua/ukr/press_centр/news/86159/

Рецензент: Гончаренко О.М., к.е.н., доцент, Одеський національний економічний університет

5.06.2014

УДК 336.714

Вакуленко Ольга, Волохов Дмитро, Швагірева Власта
ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

У цій статті досліджується інвестиційний клімат банківської системи України та шляхи його покращення, роз'яснюється сутність

терміну інвестиційний клімат, визначаються фактори формування інвестиційного клімату, сутність банківської системи, сучасні проблеми банківської системи України та шляхи вирішення цих проблем. Проводиться аналіз конкурентоспроможності вітчизняних банків, їх структура, розглядаються переваги та недоліки присутності іноземних банків в державі. Надається характеристика шляхів підвищення конкурентоспроможності, особлива увага приділяється їх ефективності. Визначені ключові чинники, що впливають на формування інвестиційної привабливості держави для іноземних інвесторів, розглянуті основні позитивні кроки національного уряду і запропоновані можливі шляхи залучення додаткових іноземних інвестицій в економіку України.

Ключові слова: банківська система, інвестиційний клімат, конкурентоспроможність, фактори формування інвестиційного клімату, проблеми банківської системи, конкурентоспроможність вітчизняних банків, іноземні банки.

Вакуленко Ольга, Волохов Дмитрий, Швагирева Власта

ИНВЕСТИЦИОННЫЙ КЛИМАТ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ ТА ПУТИ ЕГО УЛУЧШЕНИЯ

В этой статье исследуется инвестиционный климат банковской системы Украины и пути его улучшения, разъясняется сущность значения инвестиционный климат, определяются факторы формирования инвестиционного климата, сущность банковской системы, современные проблемы банковской системы Украины и пути решения этих проблем. Проводится анализ конкурентоспособности отечественных банков, их структура, рассматриваются преимущества и недостатки присутствия иностранных банков в государстве. Предоставляется характеристика путей повышения конкурентоспособности, особенное внимание уделяется их эффективности. Определены ключевые факторы, которые влияют на формирование инвестиционной привлекательности государства для иностранных инвесторов, рассмотрены основные позитивные шаги национального правительства и предложенные возможные пути привлечения дополнительных иностранных инвестиций в экономику Украины.

Ключевые слова: банковская система, инвестиционный климат, конкурентоспособность, факторы формирования инвестиционного климата, проблемы банковской системы, конкурентоспособность отечественных банков, иностранные банки.

Vakulenko Olha, Volokhov Dmitry, Shvagireva Vlasta
**INVESTMENT CLIMATE OF BANKING SYSTEM OF
UKRAINE AND WAYS OF HIS IMPROVEMENT**

In this article the investment climate of a banking system of Ukraine and a way of its improvement is investigated, the essence of value investment climate is explained, factors of formation of investment climate, essence of a banking system, modern problems of a banking system of Ukraine and a solution of these problems are defined. The analysis of competitiveness of domestic banks, their structure is carried out, advantages and shortcomings of presence of foreign banks of the state are considered. The characteristic of ways of increase of competitiveness is provided, the special attention is paid to their efficiency. Key factors which influence formation of investment appeal of the state for foreign investors are defined, the main positive steps of the national government and the offered possible ways of attraction of additional foreign investments to economy of Ukraine are considered.

Keywords: banking system, investment climate, competitiveness, factors of formation of investment climate, problem of a banking system, competitiveness of domestic banks, foreign banks.

Постановка проблеми. Однією з найважливіших умов залучення інвестицій в Україну є створення сприятливого інвестиційного клімату. В економічному розвитку країни інвестиції займають важливе місце, вони служать поштовхом для зростання економіки. Багато чого в країні залежить від інвестицій, а саме: стан виробництва, рівень технічної оснащеності підприємств, вирішення соціальних та економічних проблем.

Але стрімкий та стабільний розвиток економіки не може залежати лише від рівня сучасних технологій та оснащеності, стану виробництва, а насамперед, визначається рівнем розвитку вітчизняної банківської системи. Тому що тільки надійна та стабільна банківська система є найважливішою з умов подальшого розвитку вітчизняної ринкової економіки. І тому банківським інвестиціям слід віддавати важливу роль у відновленні та збільшенні економічного потенціалу, що дає високі темпи економічного зростання.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Теоретичні та практичні засади формування інвестиційного клімату в державі

досліджували наступні вчені: Вовчак О.Д., Балабанов В.М., Кириченко О.І., Ковальов В.М., Нейкова Л.І., Пересада А.А. Дослідження цих авторів є фундаментальними та становлять основу подальших досліджень щодо особливостей формування інвестиційного клімату в країні [2, с.1].

Проблеми функціонування банківської системи досліджували такі вчені-економісти, як Мороз А. М., Міщенко В. І., Савлук М. І., Герасимович А. М. та інші, а саме – аналізували особливості функціонування банківської системи, її інтеграцію у світовий фінансовий простір, аналіз і уникнення проблеми ліквідності та платоспроможності банків [1, с.123-126].

Невирішені частини загальної проблеми. Незважаючи на те, що було здійснено багато досліджень, публікацій вітчизняних та зарубіжних вчених із зазначеної проблеми, завдання реалізації системного підходу до управління інвестиційним кліматом банківської системи України є досі актуальним. І тому існує необхідність подальших теоретичних та практичних досліджень в напрямі створення сприятливого інвестиційного клімату в банківській системі України.

Постановка завдання. Основною метою цієї статі є визначення сучасного стану інвестиційного клімату банківської системи та шляхів його покращення, визначення факторів формування інвестиційного клімату, а також виділення сучасних проблем банківської системи України.

Виклад основного матеріалу досліджень. Політична, економічна стабільність, фінансові кризи, світові рейтинги - все це одні з багатьох факторів, як впливають на економічний розвиток країни. Наша країна відчула на собі значний вплив цих факторів. І саме зараз країні потрібен поштовх, для відновлення і подальшого розвитку економіки. А самим кращим поштовхом для розвитку є інвестиції. Однак інвестор не захоче вкладати гроші в країну, яка йому не цікава. Саме тому потрібно зацікавити інвестора – створивши для нього сприятливий інвестиційний клімат.

Інвестиційний клімат – це сукупність соціально-економічних, політичних, фінансових, соціально-культурних, правових і географічних факторів, які притаманні певній країні і визначають собою рівень її привабливості для іноземного інвестора. Передусім

потрібно детальніше розібратися в факторах, які формують інвестиційний клімат. Можливо виділити наступні фактори:

1. Організаційно-правовий фактор: рівень управління інвестиційною діяльністю на рівні органів виконавчої влади; дієва законодавча база.

2. Політичний фактор: стабільна політична ситуація в країні; рівень довіри суспільства до влади.

3. Економічний фактор: стан економіки країни; динаміка росту ВВП; розмір внутрішнього та зовнішнього боргів; рівень тіньової економіки.

4. Характеристика потенціалу країни: наявність трудових, земельних, енергетичних, науково-технічних ресурсів.

5. Фінансовий фактор: доходність бюджету; розмір відсоткової ставки за кредитами; сума вкладів на душу населення.

6. Соціально-культурний фактор: рівень забезпеченості населення; житлові умови; дотримання прав людини; рівень охорони здоров'я і медичного обслуговування.

7. Міжнародні відносини: міжнародний рейтинг країни; співпраця з міжнародними організаціями; дотримання норм і правил конвенції та договорів.

8. Розвиток ринкової економіки: рівень інфляції; наявність ринку збуту; рівень розвитку вільної конкуренції серед підприємств.

9. Загальні умови господарювання: екологічна безпека; розвиток галузей матеріального виробництва; ступінь зносу основних виробничих засобів.

Для сприяння іноземним інвесторам у питаннях взаємодії з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування утворено Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України [2, с.3].

Окрім цього, на інвестиційний клімат країни значний вплив мають такі чинники, як: рівень безробіття; невиконання соціального захисту громадян; високий рівень злочинності; стан інвестиційного ринку та рівень розвитку продуктивних сил; правове поле держави та політична воля влади.

В наш час, для стрімкого і стабільного піднесення економіки країни потрібна наявність потужних систем господарювання. Одна з яких є банківська система. Однією з основних умов досягнення

успішного економічного розвитку країни є побудова якісної та незалежної банківської системи, яка дозволяє банківським установам бути ефективним інструментом регулювання економічної активності в умовах вільного ринку.

Банківська система – сукупність різних видів банків та банківських об'єднань у їх взаємодії та взаємозв'язку. До неї також входять спеціалізовані кредитно-фінансові установи, які здійснюють кредитування окремих сфер і галузей народного господарства, інвестиційні, взаємоощадні банки, кредитні союзи, страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні компанії. Основними елементами банківської системи є центральний банк, комерційні банки та спеціалізовані фінансово-кредитні інститути [3, с.1].

Сучасна банківська система може розрізнятися по типу її побудови: однорівнева банківська система та дворівнева банківська система.

Перший варіант банківської системи реалізується країнами, які економічно слаборозвинені та мають тоталітарний режим. Особливістю цієї побудови є те, що вся мережа банківських установ країни знаходиться на одному ієрархічному рівні в якому виконуються приблизно однакові функції та надаються однакові послуги.

Другий варіант банківської системи складається з двох рівнів: верхній рівень, який представлений центральним банком та нижній рівень, який включає в себе систему комерційних банків, які виконують весь спектр банківських послуг для фізичних та юридичних осіб [3, с.1].

Проаналізувавши сучасний стан банківського сектору української економіки можна зробити висновки про існуванні декількох проблем, вирішення яких дасть змогу підвищити якість та конкурентоздатність українських банків та вивести їх на світовий рівень. Такими проблемами є:

- великий обсяг простроченої заборгованості та низький рівень якості банківських активів;
- загальне зниження ліквідності банківських активів;
- недовіра населення до банківських установ;
- залежність банківської системи від валютно-курсової ситуації в країні;
- недосконалість та нестабільність нормативно-правової бази.

Для подолання цих проблем потрібно зробити наступні заходи:
- відкриття та розширення мережі відділів банків у всіх регіонах країни;

- знизити процентну маржу комерційних банків;
- розмежувати банківські фінанси та урядові;
- заборонити уряду брати у НБУ чи в комерційних банках гроші в кредит у різних формах під виглядом первинної емісії облігацій внутрішньої державної позики;

- здійснення КМУ фінансово-економічної політики, яка спрямована на підвищення ефективності державних підприємств;

- зміна податкової системи;
- введення єдиних загальнодержавних реєстрів нерухомого і рухомого майна;

- спрощення процедури банкрутства підприємств;
- оптимізувати ризик-менеджмент;
- спрощення процедур реорганізації, об'єднання або ліквідації проблемних банків;

- підвищення ефективності роботи Фонду гарантування вкладів населення;

- створення установ з підготовки якісних кадрів в банківській установі;

- збільшення асортименту банківських послуг та покращення якості їх надання;

- розробка нових банківських продуктів;
- допомога у кредитуванні малого бізнесу;
- створення відділів для цілодобового надання банківських послуг;

- залучення нових акціонерів та розширення клієнтської бази;

- розробка прогнозів попиту на кредит та стратегій;

- вдосконалення законодавства та нормативної бази;

- розробка довгострокових стратегій;

- інформаційне забезпечення населення;

- відновити довіру населення до банків;

- розробити новий державний контроль та нагляд за банками, насамперед за проблемними банками.

Але слід уділити особливу увагу одній з головних проблем банківської системи України, а саме, низькому рівню її

конкурентоспроможності. Це значить, що вітчизняні банки не можуть конкурувати з іноземними. Щороку кількість іноземного капіталу у банківському секторі нашої країни збільшується. З одного боку, значна присутність іноземних банків сприяє фінансовому розвитку країни, а з іншого, несе суттєві загрози. Слід розглянути переваги та недоліки присутності іноземних банків в державі. До переваг належать: збільшення притоку зарубіжних інвестиційних ресурсів в Україну; виникнення нових банківських послуг; міжнародний досвід; зменшення вартості кредитних послуг; посилення конкуренції. Недоліки включають: залежність вітчизняного банківського сектору від світового ринку; витіснення більш слабких українських банків більш великими іноземними банками; задоволення інтересів іншої країни; неможливість повного контролю за операціями.

Розглянувши переваги та недоліки слід зазначити, що велика конкуренція допоможе підвищити рівень банківських послуг і витіснити з ринку недобросовісні банки. Але, насамперед, потрібно підвищувати рівень конкурентоспроможності вітчизняних банків, цим самим підвищуючи рейтинг банківського сектору України у світі. Це можливо досягти, здійснивши низку заходів:

- 1) вдосконалення законодавчої бази, збільшення прозорості у діяльності банків;
- 2) збільшення власного капіталу банків;
- 3) розширити спектр банківських послуг
- 4) підвищити якість менеджменту;
- 5) впроваджувати новітні розробки;
- 6) отримання довіри населення.

В Україні на сьогодні несприятливий інвестиційний клімат - це говорить і статистика, і це думка багатьох фахівців та політиків. Так, в країні є серйозні проблеми, які занижують індекс інвестиційної привабливості – це надмірне державне регулювання бізнесу, високий рівень корупції, заплутане і часто змінне податкове законодавство, високі для економіки, що розвивається, ставки оподаткування [4, с.2]. І вирішити ці проблеми можна тільки за допомогою реформ – реформ, які мають сенс і результат. Але так само слід зазначити, що надходження інвестицій в країну з кожним роком ростуть і це не просто слова. Інвестор сьогодні розуміє, що незважаючи на негативні прогнози і враховуючи ризики, головне – правильно обрати

економічний сектор. Цілком очевидно, що економіка України має «дві сторони медалі» відносно інвестиційної привабливості нашої держави.

Головним питанням для іноземних компаній, які вже не перший рік є партнерами України, – це враховуючи risks і негативні прогнози, вибрати найпривабливішу галузь економіки для вкладення інвестицій.

У січні-березні 2014 року іноземні інвестори вклали в економіку України 570,2 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, при цьому виведення капіталу з країни істотно перевищувало його вкладення. За січень-березень прямий державний борг України виріс на 109,9 млрд. гривень – до 590,2 млрд. гривень.

Об'єм внесених з початку інвестування в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 1 квітня 2014 року склав 52 179,4 млн. дол. США, що на 10,6% менше об'єму інвестицій на початок 2014 р.

Ще один важливий чинник, Україна – це європейська країна, яка знаходиться на перетині багатьох важливих торгових шляхів, що, звичайно ж, підвищує її привабливість для інвесторів.

Це свідчить про те, що ще є серйозні резерви для інвестицій в Україну. І не завжди рівень корупції і державного управління, як говорять багато фахівців, є тією причиною, яка зупиняє інвесторів. Головне перефразувати слово «проблема» в слово «завдання», рішення якої і є головною метою уряду і бізнес-співтовариства країни.

Інвестиційний клімат країни, який сформувався в Україні в 2013 році та на початку 2014 року, складно назвати комфортним для іноземних інвесторів. Ситуація у фінансово-інвестиційному секторі України істотно погіршилася в грудні 2013 року, як наслідок впливу важких чинників політичного і економічного характеру, які у результаті привели до масштабної соціальної кризи – народних хвилювань, демонстрацій і мітингів. Зрозуміло, ці події дуже швидко облетіли весь світ і не могли залишити без уваги глобальних інвесторів. Нестабільна за усіма параметрами ситуація в Україні, знижує надійність і довіру до національної економіки в очах міжнародного бізнес співтовариства.

Таким чином, останні інвестиційні тенденції в Україні є не найсприятливішими, як наслідок міжнародний капітал вважає за краще йти з України, включаючи сектор нерухомості і фінансову

сферу (банківський сектор). Незважаючи на таке непросте закінчення року, ґрунтуючись на наших аналітичних дослідженнях і глибинній експертизі ринку, ми можемо припускати більш оптимістичний розвиток і появу сприятливих інвестиційним вкладенням трендів в поточному році. Наприклад, деяку активізацію інвесторів, ймовірно, можна буде спостерігати в другій половині 2014 року. Прогнози і очікування деяких експертів відносно активності російського капіталу в 2013 році в Україні не оправдалися. Власне, такі очікування були помилковими спочатку, оскільки інвестиційна мотивація і інтерес інвесторів універсальні для глобального капіталу: це або більш висока доходність на вкладений капітал з метою його збільшення, або ж менші ризики і, відповідно, менша доходність з метою збереження капіталу.

Висновок. Інвестиційний клімат в окремо взятій країні повинен розглядатися порівняно з іншими державами для альтернативного інвестування. Необхідно чітко розуміти і брати до уваги, що інвестиційна привабливість будь-якої країни формується цілим рядом чинників, причин і впливів. Зараз держава як ніколи потребує інвестицій в економіку. Вони стануть стрімким поштовхом розвитку багатьох галузей країни. Потрібно зробити сприятливий інвестиційний клімат для інвесторів. Насамперед потрібно розібратися с проблемами всередині країни. Боротьба с тіньовою економікою, корупцією, створення сталого законодавства, зменшення кількості аналогів, відновлення довіри до банків.

Перспективи подальших досліджень. Дослідження проблем інвестиційного клімату в державі буде завжди мати високу значимість для країни. Ці дослідження полягають у виявленні всіх проблем та їх вирішення, які стоять на заваді припливу інвестицій.

Література

1. Подік С., Лис І. Сучасний погляд на проблеми банківської діяльності // Вісник Хмельницького національного університету. - №1, 2008. – с. 123-126.
2. Фінансовий простір: експертна оцінка інвестиційного клімату України / Третяк Н.М. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fp.cibs.ck.ua/files/1303/13tnmffi.pdf>. - Назва з екрана.
3. Бібліотека економіста: Банки та банківські системи / Основи економічних знань, 2011 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://library.if.ua/book/41/2815.html>. - Назва з екрана.

4. Спеціалізований інвестиційний портал: Фактори формування інвестиційного клімату в Україні, 2012 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.investmentzp.org.ua/?go=katalog&catid=32&podcatid=68>. - Назва з екрана.

1. Podik S., Ly`s I. Suchasny`j poglyad na problemy` bankivs`koyi diyal`nosti // Visny`k Xmel`ny`cz`kogo nacional`nogo universy`tetu. - #1, 2008. – s. 123-126.

2. Finansovy`j prostir: ekspertna ocinka investy`cijnogo klimatu Ukrainy` / Tretyak N.M. [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://fp.cibs.ck.ua/files/1303/13tnmffi.pdf>. - Nazva z ekrana.

3. Biblioteka ekonomista: Banky` ta bankivs`ki sy`stemy` / Osnovy` ekonomichny`x znan`, 2011 r. [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://library.if.ua/book/41/2815.html>. - Nazva z ekrana.

4. Specializovany`j investy`cijny`j portal: Faktory` formuvannya investy`cijnogo klimatu v Ukraini, 2012 r. [Elektronny`j resurs] – Rezhy`m dostupu: <http://www.investmentzp.org.ua/?go=katalog&catid=32&podcatid=68>. - Nazva z ekrana.

Рецензент Немченко В.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та аудиту ОНАХТ

29.05.2014

УДК 339.727.22

Демус Анастасія

**ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ЗАЛУЧЕНИХ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В
ОДЕСЬКИЙ РЕГІОН**

В статті досліджується ефективність використання залучених прямих іноземних інвестицій в Одеський регіон за допомогою економіко-математичного моделювання, встановлено кореляційно-регресійні зв'язки між основними результуючими показниками (валовий регіональний продукт, рівень зайнятості, соціальна захищеність населення та ін..) та факторами, що на них впливають